De ballade van het dagelijksche brood

Martien Beversluis

bron
Martien Beversluis, *De ballade van het dagelijksche brood*. Uitgeversmaatschappij De Amsterdamsche Keurkamer, Amsterdam 1942

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/beve004ball02_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

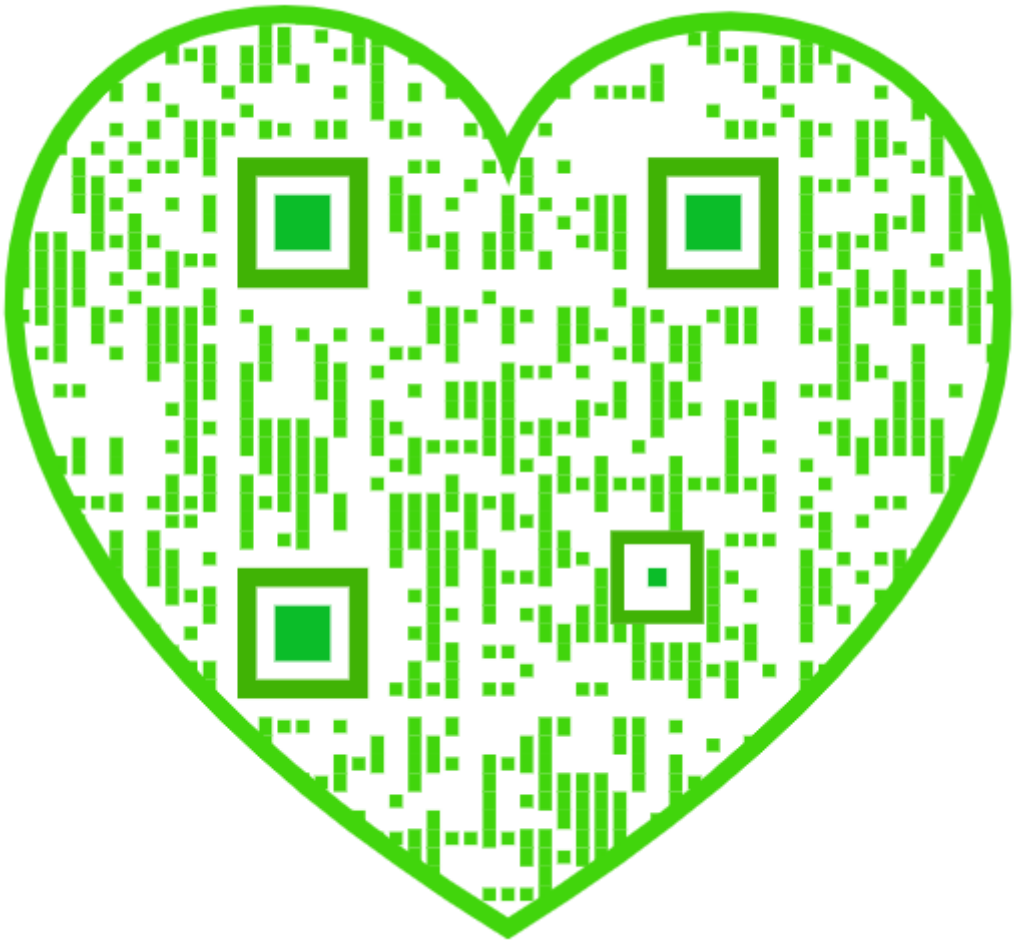

Ter verantwoording

De ballade van het dagelijksche brood werd door mij gedeeltelijk geschreven in het voorjaar van 1939. Ik werd door den oorlog uit mijn werk gerukt en zette mij pas weer aan de voleindiging daarvan in het najaar van 1940.

De beide eerste zangen zijn geïnspireerd op de toestanden zooals zij in 1939 en de jaren daarvoor onder de kapitalistisch-democratische regeering waren.

De laatste zang, geschreven na den oorlog Juni 1940, hoewel in toon geheel daarbij aansluitend, ademt een geest van verwachting en vertrouwen in de toekomst.

Deze ballade werd bij gedeelten gepubliceerd in het door mij geleide, tweewekelijksche orgaan 'De Zeeuwsche Stroom'. De reacties, welke op deze publicaties ontstonden van vijandige en bevriende zijde, hebben mij ertoe doen besluiten het werk te bundelen en te doen verschijnen.

Het moge vooral in de handen komen van hen, die meenen dat een herstel der oude democratie, ons volk het geluk weer zal brengen van 'den goeden ouden tijd'.

Dit gedicht moge hun dan als een herinnering aan die vervalperiode van ons land en volk in den geest blijven nazingen.

MARTIEN BEVERSLUIS

Veere, najaar 1941.

Eerste zang

O Vader, die al 't leven
met Uwen adem voedt,
kroon ons met Uwen zegen
en wees ons mild en goed.

De zon heeft warm geschenen,
de open aarde dronk....
tot 't graan stond goud bijéénen
en zwaar voorover zonk.

De sikkel heeft gesneden,
de schoof was breed en woog -
Toen is de oogst verreden
achter den hemelhoog

De silo's en de kranen
hebben het toen gevat.
De balen vormden lanen
van Holland's grootsten schat.

De molen deed het schudden
door wind en bonkelaar.
En 't gleed omlaag in mudden
verzuiverd door het kaar.

Een rookpluim boven 't snieren
van trein of boot schreef snel
nog aan de lucht in zwieren
aan 't zomersch werk vaarwel.

Waar is 't, waar is 't gebleven?
De voorraad was zoo groot -
Waarom heeft in dit leven
niet elk zijn daaglijksch brood?

In dorpen en door steden
gaat sinds een droevig lied,
in vloeken en gebeden,
de meesten hooren 't niet.

Zij, die 't vernemen, willen
het liever niet verstaan,
omdat het na blijft trillen
en schreit en klaagt hen aan.

Ik heb het ook vernomen,
'k was jong, 't is jaren her.
Het deunde door mijn droomen,
dan dichtbij en dan ver.

'k Heb toen mijn hoofd geborgen
in bloesem, welgezind,
maar elke nieuwe morgen
weèrzong het in den wind.

Ik heb het soms vergeten
in 't spel om eigen baat,
maar plots'ling onder 't eten
floot iemand het op straat.

Vervloekt heb ik die wijze,
haar overstemd, getart.
Maar altijd zong zij lijze
en vragend door mijn hart.

Ik schreef het op wat bladen
tenslotte uit, in nood.
En noem het de ballade
van 't dagelijksche brood.

Zij zitten, moe van werken,
de handen in den schoot.
God vragend hen te sterken,
om 't bronzen avondbrood.

De dag had nog geen vrede
met dit verschraald gezin.
Meest trad, na d'arbeid, mede
de honger bij hen in.

Wat baat een enkele snede
met het gemeten vet,
voor die gestâag zijn leden
in 't zware werk ontzet?

Hoe heeft hij God te vragen
als hij de oogen sloot,
met recht om Zijn behagen
en het gezegend brood.

Hij laadde 't op den wagen
en heeft aan steenen vloer
de vrucht van 't kaf geslagen
of droeg het op zijn schoer.

Hij heeft in regenvlagen
't geteisterd land bereid,
opdat het hem behage,
die 't leven heer-lijk leidt.

Want ginds huist welgelegen
- zijn rust is rijk en groot -
brooddronken door Gods zegen,
de roover van zijn brood.

De zaaier zaait naar het verschiet,
Ach arme, simp'le boer!
Als 't koren in zijn aren schiet
bestelt geen land jou voer.

Geen rink'lend glas of vogelschrik,
geen draden over 't zand,
verjagen zelfs in 't oogenblik
die roovers uit jou land.

Zij ploegen en zij zaaien niet
als jij, gekromde boer.
Als 't oog van leed vol tranen schiet,
bestelt jou land hun voer.

Zij ploet'ren tot November nièt
in het verdeefeld land;
de vreugde uit jou bestaantje wiedt,
alleen hun geile hand.

Zij vechten met hun paarden niet
de oogst uit kuil en klei!
Maar 't geld dat daarvan overschiet,
jouw loon, bestrijden zij.

Zij strooien en zij zorgen niet
om 't altijd grage vee.
Zij komm'ren en zij borgen niet.
Maar 't vet nemen zij mee.

Er helpt geen ratel en geen schot
hier een verpachten boer.
Als 't koren in zijn aren schiet
besomt de heer zijn voer.

De zon brandt op de asters van
het overstofd plantsoen.
Een vrouw leunt aan de rasters van
de perken van 't fatsoen.

Zij drinkt er lucht en zonneschijn.
Haar bloed is dun en dorst.
Haar huis is hoog en veel te klein
voor haar benauwde borst.

De Diesel dondert ieder uur
langs 't verveloos balcon,
En nimmer komt een vinger vuur
haar streelen met de zon.

Zij stelt de schrale graniums bij
den versten rand van 't raam
En schuift het geel gordijn terzij
om licht in 's Hemels naam.

Haar bloemen zijn haar kind'ren, maar
zij blijven voos en smal.
De fonds-arts kijkt er vluchtig naar,
‘Het is maar één geval.’

Maar armetierig, links en rechts,
leeft hier de mensch gekooid,
waarvoor men afgemeten slechts
wat steun als kruimels strooit.

O, Heer! geef in de achterbuurt,
Uw wereld is zoo groot,
waar het zóo hard is en verzuurd,
de lucht als daag'lijksch brood.

In 't lieve land, waar jachten gaan,
licht op den zomerwind,
daar weet ik ruischend koren staan
voor moeder en voor 't kind.

In 't groene woud, in 't stille woud,
waar duizend bloempjes groeien,
weet ik een vijver van groen goud,
waarbij ons kind kon bloeien.

In 't blonde duin, in Holland's duin,
waarop de zon kan gloeien,
weet ik een zuiv'ren hemeltuin,
daar kan ons kindje stoeien.

In 't rijke land, zoo breed-beërfd,
kris-kras staan daar de koeien,
die geven melk - ons kindje sterft -
o God, het kon niet bloeien.

Ik weet een huis, aanzienlijk huis,
't is dicht gesmakt, vol voeder.
En op een ander staat een kruis
voor 't kind en voor zijn moeder.

Het meel is wit, zwart is de dood,
En staat er niet geschreven:
Wat gij den armen geeft in nood,
dat hebt gij Mij gegeven?

't Gebrek blies levens van de straat
gelijk een wichtloos pluis.
En toch, verzakt van overdaad,
in Holland staat een Huis!

De mist van 't huich'lend najaar druilt
op een verloopen wind.
Zorg, dat ge vóór de winter huilt,
een kleine schuilplaats vindt.

Zij hebben ernstig ja gezegd.
Houdt niet de wet het in?
Heeft niet de Kerk het opgelegd:
de zorg voor het gezin?

Maar stil.... daar is geen vuur meer aan
en geen die 't brood meer wint.
Daar is geen doek meer om te slaan,
voor moeder en voor 't kind.

Maar stil.... daar is in winternacht
geen Jozef, als behoeder.
De sneeuw der bitt're armoe jacht
om 't kind en om zijn moeder.

De wereld schijnt één Bethlehem
met zijn beschroefde blinden.
Maar zonder ster of eng'lenstem
om Christus hier te vinden.

De huur jaagt hen van vlek tot vlek
door dwang en woningwet.
Met velen in één smal vertrek.
't Is maar van Nazareth.

Maar toch, o lief gezin, omringd
van schaûw, bederf en stof,
met premies en hosanna's zingt
de wereld voor u lof.

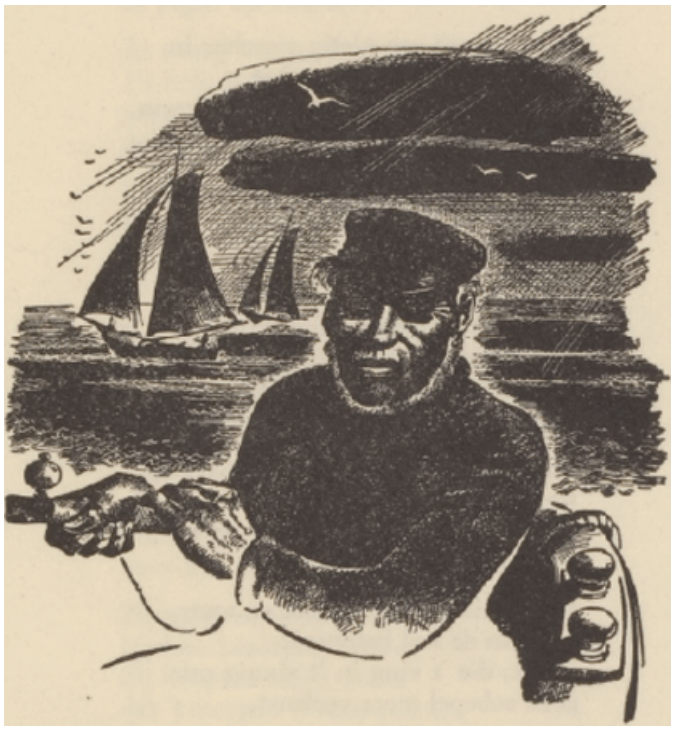

Daar glijdt een scheepje van de rêe
zoo maar een kleine klomp,
En daags slaat de vermeet'le zee,
aan zijn versleten romp.

Daar woont een nietig visscher in,
die vangt voor 't leven bot.
Hij vischt verweerd, voor zijn gezin,
zich als zijn net kapot.

En sliert de wind zijn zeil te niet,
of breekt het roer in twee,
dan is zijn armoe en verdriet
nog dieper dan de zee.

Als 't water hem goedgunstig is
Met haring of schardijn,
brengt op zijn dek de zilte visch
hem kort den zilver.... schijn.

Maar meert hij aan de kade weer,
waar de bascuul hem wacht,
dan telt de Staat wat koper neer
voor 't zilver van zijn vracht.

En schuift de rest in slik en vuur,
hoe van de wal betreurd;
opdat, die 't ving in 't vinnig uur
geen schepel meer verleurt.

't Geblinddoekt recht weegt bij het baal
de zwaarte niet van 't lot.
En welk gewicht legt in de schaal
een manneke van sprot?

Zij jagen langs de wegen,
naar wien toch en naar waar?
Zij gaan elkander tegen
ze jagen op elkaar.

Al vroeg - om 't doel te kiezen -
('t licht is nog kil en schaarsch)
gaan zij met hun valiezen,
de kleine handelaars.

Zij snoeren 't vast en dragen
hun spotgeprijsde goed.
De grooteren gaan per wagen,
de kleinen gaan te voet.

Hoe slaan de rinkelbellen!
of geven geen gehoor
bij 't nutteloos vertellen,
bij 't luikje van 't kantoor.

Dan keeren zij verdrietig
en zonder order weer.
Luchthartig doend' maar nietig
voor hun misnoegden heer.

Zij zitten stroever neder
bij hun bezorgde vrouw.
Zij hoopten altijd weder
dat 't morgen vlotten zou.....

't Wordt nacht..... hun handen beven
en 't hart is zwaar als lood
van 't uitverkochte leven.....
dat steenen geeft voor brood,

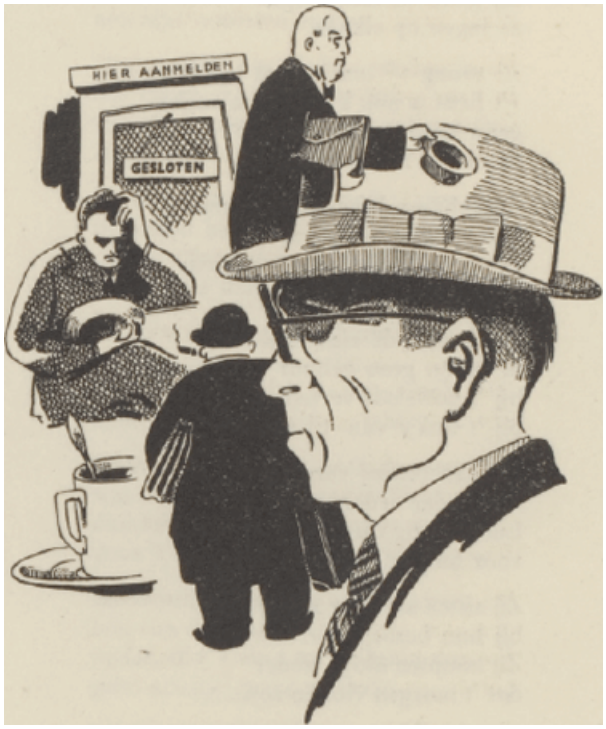
HIER AANMELDEN
GESLOTEN

Ik ken een lied, dat 't hart bekoort.
't Was ook voor u bestemd.
Het zingt nog in de wereld voort
maar valsch is 't en gedempt.

Mijn moeder zong het bij mijn wieg,
in haar geloken schijn:
God heeft de arme menschen lief
en die gebroken zijn.

En toen ik eenmaal, jong en sterk,
de wereld binnenging,
hoord' ik dat lied in elke kerk,
tot mijn verwondering.

Want hoe men 't altijd weder las
en elken Zondag bad.
Het scheen of elk 't vergeten was
als hij 't gezongen had.

God heeft dat lied ons eens gebracht
in Zijnen Lieven Zoon.
Het werd vergoocheld en veracht.
Waar vindt het eind'lijk woon?

Maar ach... het klinkt zoo lief en schoon
ons hart vergeet het niet.
En toch betaalt men onder 't loon,
ook hij die 't zingen liet.

Heer..... brengt het in de kerken ons
zoo zuiver als Gij 't boodt.
O! Schenk in daad en werken ons
Uw onverzuurde brood.

Tweede zang

Een groote stad met heel veel licht,
met menschen en vertier!
En daarin, met bedrukt gezicht,
de kleine winkelier.

Een groote stad, je droomt er van.....
met standbeeld en fontein.
Hoe kan daarin een kleine man
dan niet gelukkig zijn.

Een groote stad met boulevards,
met beurs en bioscoop!
Met auto's en met wandelaars
Daar is zooveel te koop.

De wagens staan aan het trottoir
in rijen voor je pand
Wat is er, kleine handelaar,
een weelde in dit land!

Maar alles spiegelt in dien schijn
en zwijgt bedrukt en jacht.
Alleen 't vermaak, de stadsfontein,
en jouw reclame..... lacht.

Er is genoeg, je duizelt er
van alles wat wèlvaart -
En er was niets voor duizenden
dan maar een stempelkaart.

Een groote stad, met heel veel goud
en banken vol papier.
En daarin, hooploos en benauwd
de kleine winkelier.

Een schoone stad, een luxe stad,
met schouwburg en een bar.
Met kerken en een rijke schat
musea..... wonderbaar.

Een fraaie stad, een wereldstad,
het grootste vindt men daar.
En daarin, starend van zijn plat,
de arme kunstenaar.

Muziekstad, centrum van de kunst,
der Vaad'ren kostbaarst erf.
En daarin, beed'lend om een gunst,
de schilder zonder verf.

Stad van geleerdheid, roemrijk recht,
doktoren, kloek en struisch.
En daarin, die de rozen vlecht,
een dichter, zonder huis.

En daarin, maanden rusteloos,
tot elke kans gerekt,
maar dan verlamd en lusteloos,
het werkloos intellect.

De tram jaagt naar besparing en
de ambtenaar van M.S.
Door 't Huis heen van Bewaring ijlt
de pleiter voor 't proces.

Een heerlijke, beroemde stad,
zoo welig, licht en warm!
Zoo stralend en zoo overzat
en toch zoo bitter-arm.....

De enk'le lindeboomen
verliezen al hun goud.
Als straks de wind zal stroomen
wordt alles leeg en koud.

Men ziet de blaad'ren vuren
tusschen een donk're hoop
van saamgestroomde buren.....
't is ergens uitverkoop.

Er staat een man te schreeuwen
voor één- en andermaal!
Als lichte illuzies sneeuwen
de takken langzaam kaal.....

De wieg, de klok, de bijbel,
de wandtext ‘Hoopt op God!’
staan bloot in deze heibel
van hebzucht en van spot.

Wie voor dit kleed? dit vaasje?
Ten laatste! Niemand niet?
Er ging een timmerbaasje
met weinig werk failliet.

Nú zwaait er weer een hamer
en timmert, luid en druk,
uit een berooide kamer
zijn verder leven stuk.

Bij hoog of laag, nu, later
gaat de belasting voor.
Er drijft een pet op 't water.....
De radio speelt door!

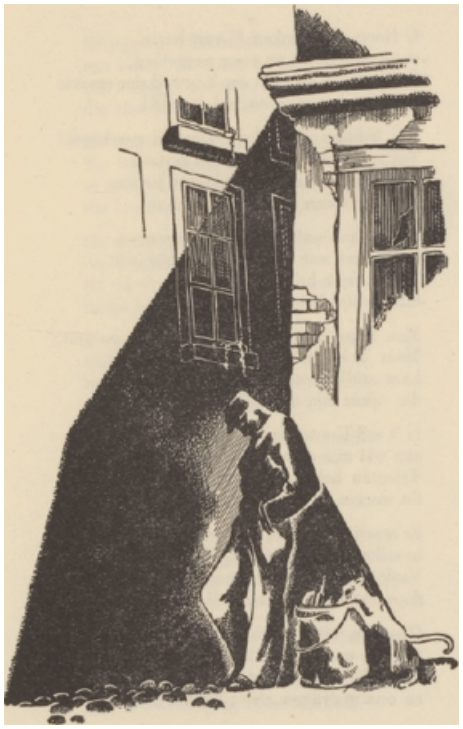

O Heer, wij danken U van harte,
voor nooddruft en voor overvloed!
Daar menig mensch eet 't brood der smarte
hebt Gij òns mild en wèl gevoed!

Wij hebben 't goed - Uw wil geschiede!
Tot nu toe hebt G' ons wèl gedaan.
Maar zie den nood der kleine lieden
die daags aan onze deuren staan.

De klopper valt voor vele vragen -
't Is triest wat men te koop aanbiedt.
Zij staan er bijna alle dagen
maar altijd helpen kan men niet.

Men moet voor d'eigen toekomst zorgen.
Maar 'k leg mijn deel der liefde neer.
Laat and'ren ook het hunne borgen,
die rijker zijn dan wij, o Heer!

Is 't wel Uw wil te blijven geven
aan wie zijn schande openbreidt?
Talenten hebt Gij ons gegeven
tot woeker in betaamlijkheid.

Er wordt, Gij weet het, veel gegeven
in stilte en aan liefdadigheid.
Vaak heeft men een rampzalig leven
door zonde en lichtvaardigheid.

Dies zijn wij welgemoed en trachten
te leven naar Uw wil en woord.
Maar doe voor overdaad ons wachten
en ons gedragen als 't behoort.

Er ligt op 't binnenplaatsje, op
een bank van oome Jan,
een streepje mensch, een bleeke pop,
die niet meer verder kan.

De dokter ging, de zuster kwam.
Nu ligt zij sinds een jaar
te luist'ren naar 't gegier der tram
die langs glijdt vàn en náar.

De wolken komen in de lijst
der muren, recht en hoog,
tot elk daaruit weer verder reist
langs blauwen hemelboog.

De stad spektakelt en 't gekook
uit keuken en fabriek
bezoekt haar daaglijks met zijn rook
en treit'rende muziek.

Tomaten! is het voorschrift, maar
tomaten zijn geteld.
Zij liggen eerlijk bij elkaar
geveild en op de belt.

De geur van dennen is zoo goed.
In 't Geldersch land is baat.
De zuivel roept dat melk zoo voedt!
Maar vader staat op straat.

Er zijn er die het licht beschijnt
tè veel, tè bruin, tè rood.
Geef God, die in den schemer kwijnt,
wat meer als daag'lijksch brood.

En op die groote aarde
ligt tusschen zand en wier
een overwolkte gaarne
het eigen goed revier.

't Werd van den wind gelouterd
geliefkoosd door het licht.
Door paarden staag bekouterd
naar ieder vergezicht

Rivieren maakten 't vruchtbaar.....
De zee hield voor hem stand.....
En 't werd beroemd en ruchtbaar
tot over Engeland.

Het heeft zijn reus bestreden,
zijn dief en dwingeland.
En met zijn Prins gebeden:
Bewaar ons geuzenlant!

De energie en d'orde
en zijn geloof in God
hebben het groot doen worden,
spijt het wangunstig lot.

Het koren-goude Noorden,
het terwe-gulle Zuid,
schonk ons, gestuwd ten boorde,
een overvollen buit.

De wind joeg op zijn vlerken
de winst in rijke boot.
En ieder had zijn werk en
een ieder had zijn brood.

Merk nòg in verf en Lantstaal,
in reyen en refrein,
den zwierigen van Ruysdael,
den gloeienden van Rhijn.

Merk nòg onz' eeuw'ge waarden
bij droom en bij verweer,
in Pieneman te zwaarde en
den heiligen Vermeer.

De kunst, 't verstand, de rede,
't was Neerlants en 't was kloek.
Wij schouwden 't recht en ree in
de lens van Leeuwenhoek.

Bevestigd fel bij Naarden,
bij Duins of Solebay,
hadden wij onze aard in
de vesten en ter zee.

Nog kaatsen langs de kaden,
in 't stofgoud van den tijd,
de grijzende fassaden,
de glorie van dien tijd.

In mijm'rende stadhuizen
treurt de verschoten vaan.
Beschuif'lend de plavuizen,
zien wij 't niet éénmaal aan.

Ach! al wat schoon en groot is,
sta stil, zie nu alom.....
Al wat ons geest'lijk brood is,
wie vecht, wie vraagt er om?

De groote wereld, vol van licht
en duizend breede paden.
De meesten, met verweend gezicht,
naast d' enk'len der genade.

Een wereld wijs! een wereld dol!
Een wereld om te werken.
Een wereld van beloften, vol
fabrieken en vol kerken.

Een aarde, in de zon gestoofd,
vol liefde en vol vruchten.
Een aarde, die het al belooft,
waarop millioenen zuchten.

Een wereld van den angst doortrild;
vol netels en vol rozen.
En vol gebeden, zwak en wild:
verlos ons van den booze!

Een wereld vol met bloemen en
de weelde in haar schoot.
Waar kinderstemmen zoemen en
het lied sniert van het lood.

Een rijk, zoo vruchtbaar en zoo bar,
een wank'lend Babylon.
En een verschrikte Belsazar
op zijn verweerd balcon.

Een wereld met een grootsch verschiet
maar vliegend naar den dood.
En daarin de ballade van
het dagelijksche brood.

Derde zang

Ik hoorde veel verklaren
van vroed en wijs beleid.
'k Zag de verwarde scharen
in strijd en tegenstrijd.

Werkplaatsen werden stiller,
de handel liep ten end.
Wat baatt' ons den bediller,
die sprak in 't parlement?

Wij hadden wichelaren
in raadzaal en in kerk.
En duizend ambtenaren
met onafzienbaar werk.

Wij bouwden luchtkasteelen,
wij maakten wetten hier
tot d'ondergang der velen.
Geduldig was 't papier.

Partijen als orak'len
met hun verschuivend woord -
Zij zongen bij 't onttaak'len
en tierden verder voort.

Priesters en predikanten,
met dreiging of beklag,
bezworen t' allenkanten
uit een verbeurd gezag.

En buigend om de wallen
van dit ontredderd nu,
zeiden zij tot ons allen:
De vrede zij met U!

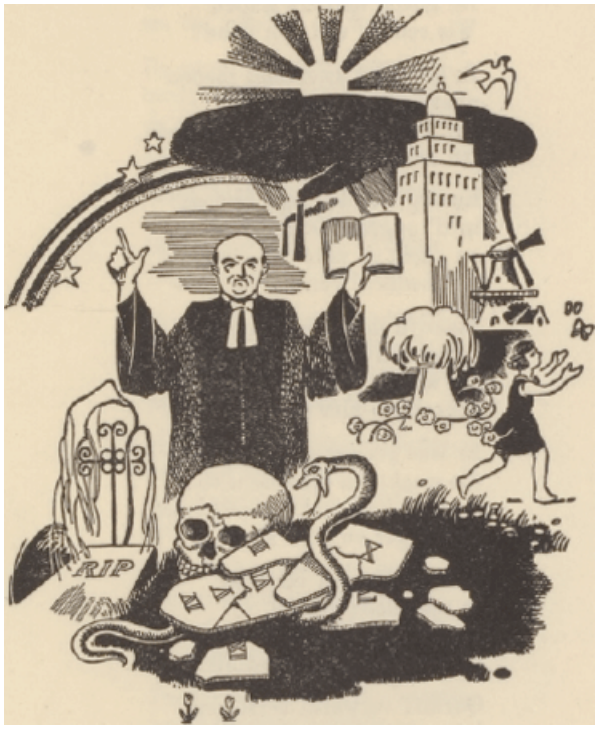
RIP

Oorlof mijn arme schapen,
gij zijt in grooten nood.
De goede herders slapen.
Wie redt U van den dood?

Ik hoord' u zwervend roepen
naar een vereenden stal.
Gij waart verjaagd tot groepen.
Nu zoekt gij 't overal?

En arg'loos liept gij binnen
in d' opgestelde kooi,
en dacht er saâm te winnen
de goedheid van het hooi -

Maar in de verten speurde
de schelm naar Uw getreur.
De wolven der verscheuring
bekrabden hier uw deur.

Er was geen sterke hamel
die waakt' en draafde u voor.
Er was geen stal, hóe schamel,
geen leger en geen spoor.

Zoo dooldet gij verloren
in reddeloos gebied.
Toen zich al dof deed hooren
de donder van 't verschiet.

Oorlof! verward, verslagen,
liept gij in 't vuur, geducht.
Ach, bij de eerste vlagen.....
uw herder was gevlucht.

Mijn volk, mijn zeer beminde,
neerliggend in getreur
aan de geloken blinden,
sta op, ontsluit de deur!

De nevel van den morgen
heeft wel ons dak betraand,
de stad ligt grauw verborgen
en alles treurt en taant.....

maar báat het om te klagen,
in dit ontdaan vertrek?
Met vensters zwaar beslagen
voor het gegrendeld hek?

Hoor aan! de eerste wagen
komt luid en forsch geleid,
het puin naar buiten dragen
van den voorbijen tijd.

Hoor toe! de ruimers deelen
hun dag al in bestek,
de schoppen en houweelen
slagvaardig op den nek.

Er valt niet meer te hopen.
Het vroeg're is vergaan.
Er valt vooreerst te sloopen,
voordat wij bouwen gaan.

De nevel stroomt naar binnen
nu ik de deur ontsluit -
Maar kom, wij gaan beginnen!
En blaas de nachtlamp uit.

Langs 't dauwend land waarlangs wij gaan
komt 't akkervolk ons tegen.
Mijn land, mijn volk! wat was er aan
voor U, voor mij gelegen?

Verpacht, verkaveld en verhuurd,
wie deed mijn grond bestieren?
Niét die de ploeg door d'aarde schuurt,
maar 't zegel der papieren.

Zie! breekt de zon niet nieuw en sterk
uit scheem'rige contoeren?
En zegt: de stad is voor den klerk,
het land is voor de boeren?

En is dit volk, dat langs ons snelt,
zich zelf nog? of verloren,
in 't nuchter vierkant opgesteld
van werkplaats en kantoren?

En die daar binnenvlind'ren in
de kooi der magazijnen,
wat heeft hun leven voor ons zin?
Zij komen, zij verdwijnen.

Wat is het dan dat ik beschrei?
Wat waarde is verloren
als land en volk, en ik en gij
elkaar niet toebehooren?

Of wordt op deze steenwoestijn
met haar geknakten toren,
een volk dat eind'lijk vrij zal zijn,
op vrijer land geboren?

Zoo zag ik nooit het leven aan
Nu 't rondom ligt vergruizeld.
De donk're smidse bleef nog staan,
van mokerslag doorduizeld.

Sta stil - wij hebben 't nooit verstaan.
Maakt nu 't verlies ons wijzer?
Het woord, de rede vangt hier aan
bij één met vuur en ijzer.

De vlammen hebben 't werk getuischt.
Nu ligt het in deês kamer,
gegrepen door een simpele vuist,
toegeef'lijk voor den hamer.

En 't buigt alwaar de moker valt,
waaronder 't spuwt en schettert.
En 't groeit niet eer tot zijn gestalt',
dan dat het is verpletterd.

Ringsom totaal, en andermaal
wordt het gewend, verwrongen,
opdat het hard hart van metaal
tot dienen is gedwongen.

De kracht geeft den fatalen slag,
maar de idee de leiding.
Wat baat de straf? wat slechts gezag?
Wij wòrden door kastijding.

Zoo brengt ons deze neveldag
in 't bloed muziek en wijding.
Hoor! hoe de smidse maakt gewag.
Een hamer zingt bevrijding.

Het schoolraam staat geopend naar
de straat - een bos seringen
staat in 't kozijn - een musschenschaar
vliegt heen - 'k hoor lied'ren zingen.

Wat zingen zij? Waartoe, waarvan?
Van 't zelfde als voor weken?
Er is iets in dit jong gezang,
dat mij het hart doet breken.

Dan hoor ik hoe de meester praat.....
Hij gaat het bord schoonvegen.
Er hangt een landkaart en een plaat.....
Ik zie een stok bewegen.

'k Maak tafels weer van één tot tien,
'k Leer rechte letters schrijven.
'k Wil weer de Batavieren zien,
die de Rijn af kwamen drijven.

Graven van Holland - Bestevaêr -
o diep vertrouwde klanken!
Ik ben weer klein, 'k verlang weer naar
drie rijen gele banken.

Maar stil, mijn kameraadjes dan?
Zij werden stroever, ouder.
En geen legt, als gevestigd man,
zijn arm meer op mijn schouder.

'k Zie gruis..... en ruik 't verkoolde hout.
Ik wil door 't schoolraam schreeuwen:
't Is alles loos en onvertrouwd,
maar liefde, kind, tart eeuwen.

Aan één der singels achter 't loover
dat in den voorhof feest,
zie ik een man gebogen over
een boek, waarin hij leest.

De spiegelruit kaatst weerszij weelde.
Nu staat hij op en tast
met d' ééne hand in 't goud bespeelde
kasteel der boekenkast.

Hij bladert om en om, blijft staren
op 't witte vlak. - De zon
werpt over de kastanjeblaren
zijn dolken op 't balcon.

Zijn oogen volgen woorden, zinnen.....
waarheen? tot welk bouquet?
Welk wijsgeer roept hem van zijn tinnen
of sluit hem in zijn net?

Of voert een dichter hem met tokk'len
langs sterre en rozenbed?
Doe dicht! het riekt! de muren brokk'len,
de vastheid is ontzet.

Sla dicht! Wij zijn van monniksveder
tot aan den Mediaeval
niet méer verhelderd, vroom of teeder,
dan vóor dit oud heelal.

De mot kruipt uit vervreten naden.
De palm houdt nu gegrift
de schoonheid en uit kleine daden
lees eerst het spijkerschrift.

De stad is laag, de sfeer is leeg,
hooghartig staan d' abeelen -
Ik hoor uit een gebroken straat
een arme radio kweelen.

Muziek! o zoete wieg der lucht,
o vlinder op deês steenen,
die openklapt en verder vlucht.....
vanwaar zijt gij verschenen?

Hoe waart gij als een kind hier rond?
en danst op naakte voeten.
En walst u aan de scherven wond,
o kunst, die wij begroetten.

Die werd in dit gemeen gewest
gemaskerd en geschonden.
En aan de zegekar ten lest'
der veilste strijd gebonden.

O Kunst! onteerd door hoon en lof,
als deerne uitgezonden,
Hebt gij uw schepper dronken of
verarmd teruggevonden?

Hoe komt gij over dezen nood
nu weer uw dooltocht wagen?
Of wordt ons volk tot hemelsch brood
na 't al te stof'lijk jagen?

En breekt het over elk die van
hun kracht u 't voedsel geven?
De groote kleine menschheid kan
bij 't daaglijksche niet leven.

Gij telt, die mijne verzen kocht,
wat gèld, als vuile vlekken.
Ik gaf u wat mijn geest hier zocht
t' ontraadselen en t' ontdekken.

En geeft gij mij uw arbeid weer,
't juweel van uw twee handen,
leg ik mijn groez'le munten neer
als vluchtend' offerande.

Verdwaasde wereld, die 't geluk,
haar geest, haar heil en waarde,
richt naar een klein verpletterd stuk
der diepgezonken aarde.

Die 't sleep en woog en hield het voor
Gods hoogste goed en gave.
God, die dit afgedwaald trezoor
verdrukt had en begraven.

Maar op den zweepslag van het goud
hoe wil de mensch nog draven.
Zijn vloed heeft banken opgestouwd
voor heerschers en voor slaven.

Maar nu een storm hen overstort
en rukken doet uitéénen,
dat het versleept voor eeuwig word'
als schelp' en kiezelsteenen.

Dan mag nog 't deel dat daarop stoft
't bestippen en bemonk'len.
Eens zal 't veracht zijn en verdoft,
opdat de Arbeid fònk'le!

Met kruis en pij van duist're stof
en uw verguld brevier,
wat dwaalt gij door uw rozenhof
en zoekt het licht niet hier,

pastoorken, die Gods heerlijkheid
in 't overaardsche zint.
Zij ligt ten voeten uitgespreid
in bloemen op den wind.

Het koren schrijft Gods goeden naam
met veder aan 't verschiet.
En Eden spiegelt zich in 't raam
van elke boerenvliet.

Het lollig lam danst in het gras
vol van Mariazoet.
Ons Heerke wuift uit elk gewas
Zijn kind'ren weest gegroet.

Gij hebt hier eeuwen lang getracht
met wierook en ge-zang,
vergeefs! Nu komt een nieuw geslacht,
zij jagen op de slang.

De rozenkrans, die stâag en trouw
hun vingeren doorglijdt,
is daad bij daad van man en vrouw
voor aller zaligheid.

De wereld ligt in kwaad verdriet,
pastoorken schenk pardoen,
haar lézen enkel baat hier niet -
wij gaan de liefde..... doén.

Om onze hoofden gaat het kort
en ruischende gerucht
der zwaluwzwerm, die overstort
in de doortrilde lucht.

De afgemaaide akkers van
verdorde vruchtbaarheid,
beramen nog het oude plan
van den voorbijen tijd.

De nevel heeft dit land be-ebd,
tot haar het licht verjaagt.
En vonkt door 't leven herfst-bewebd,
dat weent, maar vruchten draagt.

En over alles ligt een geest
van stilte en beraân,
hoè groot dit alles is geweest
en hoe alom vergaan.

De laatste ster der aster gloeit.
Wat rijp werd blijft bewaard.
De oude wereld wacht vermoeid
de lout'ring door het zwaard.

Wij trekken, als de zwaluwen
naar zonniger klimaat,
hoog over 't lage schaduwen
van een verdorden Staat.

De driehoek wemelt boven 't grauw.
Haar wig vliedt in een flits.
Wij volgen in 't gelid en trouw
dien Vogel aan de spits.

Het brood ligt klaar, vol staat de kan,
Komt schaart U om den disch.
Neemt! eet! en doet het goede dan
tot een gedachtenis.

Want die rechtvaardig en met moed
dees edelen beker beurt,
barmhartigheid den armen doet,
de maskers hier verscheurt;

die 't geld der veile wisselaars wijst,
en hunne taf'len keert
en enkel 't zuiver zúiver prijst,
hìj worde g'obedieerd.

Volgen wij dan betrouw'lijk, die
ons leiden stap na stap,
naar dit revier der harmonie
en groote broederschap.

Volgen wij, Liefde op uw sein,
wat wiss'le of verander,
hen, die van goeden wille zijn.
Blijven zij bij elkander.

Vinden wij, die nog leunend staan
aan wanhoops hoogen muur.
Brengen wij de verkleumden aan
den opbloei van óns vuur.

Schikken w' ons eenmaal feestelijk
na dezen wilden nood,
ter taf'len van het geestelijk
èn dagelijksche brood.

Einde